

datum 11 september
2019

Reactie Nevedi: ongeleide discussie over stikstof

Politieke wensen, krasse uitspraken en argumenteren van het eigen gelijk domineren de media als het gaat over het ammoniakbeleid. Nederland zit op slot nadat de Raad van State een streep zette door de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Een uitspraak met grote consequenties. Nevedi vindt dat de veehouderij en de diervoedersector, net als andere sectoren, een bijdrage moeten leveren aan de reductie van de nationale ammoniakuitstoot. De discussie over hoe Nederland uit deze impasse moet komen zou echter op feitelijke informatie moeten plaatsvinden en niet, zoals de laatste dagen het geval was, op basis van halve waarheden en onderbuikgevoelens. De complexiteit van dit vraagstuk vraagt bestuurlijk leiderschap en intellect. We hebben een integrale beoordeling nodig die oplossingen biedt en waarmee een praktische en haalbare aanpak kan worden ingericht.

De suggestie dat door hard in te grijpen in de (intensieve) veehouderij het probleem kan worden opgelost, doet de complexiteit van de situatie tekort. Enerzijds omdat we onze ogen niet kunnen sluiten voor de inspanningen die de veehouderij al heeft geleverd. Anderzijds is er nog veel potentie om door technische maatregelen te treffen nog verdere reductie van de ammoniakuitstoot te bewerkstelligen. De situatie is té ingewikkeld om zomaar één simpele oplossing te benoemen.

Wanneer het gaat over de PAS gaat het om alle activiteiten waarbij stikstof (N) in de vorm van ammoniak (NH₃) of stikstofoxiden (NO_x) in de lucht wordt uitgestoten. Het gaat nadrukkelijk niet over de excretie van stikstof via de mest. Daar was eerder dit jaar aandacht voor in relatie tot de mogelijke overschrijding van de stikstofproductieplafonds.

Ammoniakemissies

De landbouwsector - met name de veehouderij - is volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verantwoordelijk voor [86% van alle ammoniakemissies](#) in Nederland. Die uitstoot uit de landbouwsector is in de periode tussen 1990 en 2018 van 331 kton gedaald naar 113 kton. Dat is een daling van meer dan 65%. De melkvee-, varkens- en pluimveehouderij dragen [volgens de WUR](#) ieder voor respectievelijk 54, 19 en 10 kton bij. Een halvering van het aantal varkens of kippen zou een reductie van zo'n 14 kton ammoniak betekenen en dat is slechts 11% van de totale uitstoot.

De bijdrage van de landbouw aan de totale uitstoot van stikstofoxiden (NO_x) is 16,9%. En ook die uitstoot is in de periode tussen 1990 en 2018 flink gedaald van zo'n 58 kton naar 41,3 kton. Het verkeer en de industrie zijn de belangrijkste veroorzakers van NO_x-emissies.

Depositie is de mate waarin de stoffen uiteindelijk neerslaan op de bodem. De relatie tussen de emissie van NH₃ en NO_x en de depositie van de stikstof is ingewikkeld en sterk afhankelijk van onder andere weersomstandigheden en afstand tot de emissiebron. Het Compendium voor de Leefomgeving stelt dat [40% van de depositie in Nederland](#) voortkomt uit emissies die in het buitenland plaatsvinden. 42% is toe te schrijven aan de landbouwsector, met name door ammoniak uit de veehouderij.

Reductiemaatregelen

Sinds 1990 is de ammoniakuitstoot van de landbouwsector dus met 65% al sterk afgenomen. Maatregelen zoals lagere gehalten ruw eiwit in de voeders, het afdekken van mestopslagen en emissiearm bemesten hebben hierin een belangrijke rol gespeeld.

In 2014 committeerde de leden van Nevedi zich via de '[overeenkomst generieke maatregelen in verband met het Programma Aanpak Stikstof](#)' aan het leveren van een bijdrage van

een extra reductiedoelstelling voor de uitstoot van ammoniak uit de veehouderijsectoren. In die overeenkomst was een ambitie opgenomen om door specifieke brongerichte maatregelen te treffen, tussen 2014 en 2030 een ammoniakreductie te bereiken van 10kton. Die reductieambitie werd verdeeld over drie sporen: (1) mestaanwending, (2) stalaanpassingen en (3) voer- en management maatregelen. Waarvan 3 kton via de voer- en managementmaatregelen.

Nevedi heeft op basis van haar monitoringssysteem vastgesteld dat tussen 2014 en 2018 de gemiddelde ruw eiwit gehalten in aanvullende mengvoeders voor melkvee, varkens en pluimvee flink zijn gedaald. Het CBS bevestigde dat met een becijferd effect van -1,9 kton ammoniakreductie op jaarbasis. Ten opzichte van 2018 is de dalende trend in ruw eiwit gehalte in melkveemengvoeders in 2019 doorgezet (-8%). Het toont aan dat met technische maatregelen en een optimalisatie van voer- en bedrijfsmanagement veel reductie mogelijk is. Nevedi zal in samenwerking met overige ketenorganisaties een bijdrage blijven leveren aan de verdere reductie van de ammoniakuitstoot. Daarbij moet rekening gehouden worden met bedrijfs- en regio-specifieke omstandigheden en is van belang dat er ruimte is voor een integrale aanpak waarbij oog blijft bestaan voor alle bestaande duurzaamheidsdoelstellingen.

Economisch belang Nederlandse landbouwsector

De Nederlandse landbouwsector exporteerde in 2018 voor ruim € 90 miljard aan goederen. Daarmee is het de op één na grootste exporteur van landbouwproducten ter wereld. De veehouderij heeft daarin een belangrijk aandeel. Alleen de totale landbouwexport leverde de Nederlandse economie in 2018 al €45 miljard op in de handelsbalans. Zuivel, eieren en vlees behoren tot [de belangrijkste productgroepen die bijdragen aan die positieve balans](#).

Rabobank becijferde dat halvering van de intensieve veehouderij de Nederlandse economie jaarlijks 3,5 miljard zou kosten en 40.000 arbeidsplaatsen. Ook concludeerde zij dat een halvering van de veestapel een 'enorme kapitaalvernietiging' tot gevolg zou hebben, omdat dat zo'n 4,3 miljard euro aan stallen en boerderijen moet worden afgeschreven.

Noot voor de redactie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer Henk Flipsen, directeur van Nevedi, via het telefoonnummer: 06-53747596. Meer informatie en achtergronden over Nevedi vindt u op onze website www.nevedi.nl.

Nevedi behartigt de collectieve belangen van de Nederlandse diervoederindustrie. De sector bestaat uit fabrikanten van mengvoeders, premixen en kalvermelkpoeder en leveranciers van vochtrijke diervoeders (bijproducten van de levensmiddelenindustrie). Bij Nevedi zijn 95 diervoederbedrijven en voerleveranciers aangesloten. Samen vertegenwoordigen zij circa 95% van de totale productie in Nederland. Meer informatie: www.nevedi.nl.